

Stigma brání přístupu k léčbě. Týká se statisíců lidí v Česku

18.12.2025 - | Společnost Podané ruce

Každoročně patří 10. prosinec Mezinárodnímu dni lidských práv. I v České republice se řada lidí nadále setkává s nerovným zacházením a stigmatizací. Jednou z vyčleněných skupin jsou uživatelé návykových látek, podle odborníků se stigmatizace týká až stovek tisíc z nich. Podle Společnosti Podané ruce se přitom projevy stigmatizace neomezují pouze na společenské postoje, ale objevují se i v kontaktu s institucemi, zdravotnictvím nebo policií. Právě stigma patří podle průzkumů mezi hlavní bariéry vstupu do léčby a vyhledání odborné pomoci.

Společnost Podané ruce dlouhodobě pracuje s lidmi, kteří se se stigmatizací setkávají opakovaně. Podle pracovníků organizace jde o zkušenosti, které se v jednotlivých regionech výrazně neliší.

„Klienti nám popisují opakované bezdůvodné kontroly ze strany policie, šacování nebo vysypávání batohů. V některých městech bohužel berou klienti toto chování ze strany PČR jako normu, což by tak být nemělo,“ říká vedoucí oddělení odborných služeb II v Olomouckém kraji Jakub Babnič. „Ve zdravotnictví se pak často setkáváme s tím, že jsou klienti propouštěni předčasně bez navazující péče,“ upozorňuje.

Rozsah problému potvrzuje i Výroční zpráva Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislost. V České republice se podle odhadů pohybuje přibližně **250-300 tisíc lidí v rizikovém nebo problémovém užívání drog**. Současně **61 % obyvatel ČR vnímá stigma spojené s užíváním drog jako problém ve svém okolí**. Podle odhadů evropského průzkumu veřejného mínění Flash Eurobarometru tak může být **stigmatizací každoročně vystaveno 300-400 tisíc lidí**. Výzkumy zároveň ukazují, že stigma patří mezi hlavní bariéry vstupu do léčby a vyhledání odborné pomoci.

Na tyto skutečnosti se Společnost Podané ruce snaží upozorňovat pomocí článků, podcastů nebo prostřednictvím **destigmatizační kampaně na sociálních sítích**, která přibližuje běžné situace, s nimiž se lidé na okraji společnosti setkávají. Součástí destigmatizační kampaně bude i veřejná beseda v brněnském Caffè in the Ghetto, která proběhne 10. 12., tedy přesně na Mezinárodní den lidských práv.

„Cílem kampaně není kritizovat jednotlivé profese, ale popsat každodenní realitu našich klientů. Věříme, že změna společenského klimatu se může postupně promítnout i do fungování institucí,“ uvedl Martin Boxan, organizační ředitel ve Společnosti Podané ruce.

Na nerovný přístup ke zdravotní péči Společnost Podané ruce reaguje i praktickými kroky. Od poloviny loňského roku provozuje **Nízkoprahovou ordinaci na Hvězdové ulici v Brně** určenou především lidem s rizikovým užíváním návykových látek, bez dokladů či se ztíženým přístupem do běžného zdravotního systému. Ordinance poskytuje ošetření bez objednání, testování a léčbu infekcí včetně hepatitidy C, pomoc se zajištěním léků i odborné poradenství.

„Ordinance poskytuje základní zdravotní péči, která přispívá ke zlepšení zdravotního stavu klientů a snižuje riziko šíření infekčních onemocnění. Zároveň pomáhá budovat důvěru mezi klienty a zdravotníky a odlehčuje přetíženému systému,“ uvedl MUDr. Marek Bezděk. Problém podle něj je, že klienti návštěvu zdravotnických zařízení mnohdy odkládají ze strachu nebo studu. „Tyto pocity často

vycházejí z předchozích negativních zkušeností se zdravotnickým systémem. Běžnou bariérou jsou chybějící doklady nebo velmi nestabilní životní podmínky. Mnozí lidé se navíc obávají, že budou kvůli užívání drog odsuzováni, a raději péči úplně odkládají," upozorňuje Bezděk. Tím se však stav těchto pacientů výrazně zhoršuje a i z drobných problémů se stávají vážné infekce, abscesy či chronické rány a roste i riziko šíření infekčních onemocnění, například žloutenky typu C.

Zkušenosti z ordinace podle organizace potvrzují, že zdravotní péče je jednou z oblastí, kde se nerovnosti a předsudky nejvýrazněji promítají do reálného života lidí na okraji společnosti. Právě dostupnost důstojné a bezpečné péče hraje podle Společnosti Podané ruce klíčovou roli v tom, zda mají lidé šanci stabilizovat svou situaci a postupně se začlenit zpět do běžného života.

„Lidská práva platí bez ohledu na sociální situaci nebo zdravotní stav. Pokud má být návrat lidí zpět do společnosti reálný, nelze je současně systematicky vytlačovat na její okraj," doplňuje Helena Gherasim, předsedkyně Rady Asociace poskytovatelů adiktologických služeb APAS.

<https://podaneruce.cz/stigma-brani-pristupu-k-lecbe-tyka-se-statisicu-lidi-v-cesku>